

پرورش و بیماری‌های
شتر مرغ
و
سایر شتر مرغ‌سانان

مترجمین:

مهندس علی حاجی بابایی

دکتر حسن واحدی

تالی، تامس، ۱۹۵۹ - م
پرورش و بیماریهای شترمرغ و شترمرغسانان / [ویراستاران توماس تولی و سیمون شان]؛
ترجمه حسن واحدی، علی حاجی بابایی، عماد غفوری. -- تهران: پرتو واقعه، ۱۳۸۵.
۳۰۸ ص.: مصور، جدول.

ISBN: 964-8060-36-3 ریال ۴۰۰۰۰

Ratite management medicine and surgery.

عنوان اصلی:

هرستنویسی براساس اطلاعات فیفا.

۱. پرندگان بی پرواز -- بیماریها، ۲. شترمرغسانان، ۳. پرندگان بی پرواز -- پرورش.
۴. پرندگان بی پرواز -- جراحی. الف. شین، سایمون، M. Shane, Simon. ب. واحدی، حسن،
۱۳۵۵ - ج. حاجی بابایی، علی، ۱۳۵۲ - د. غفوری، عماد. ه. عنوان.

۶۳۶/۶

ب۴ت/۵/۹۹۵ SF

۱۳۸۵

م۸۵ - ۳۹۷۱

کتابخانه ملی ایران

پرورش و بیماریهای شترمرغ و سایر شترمرغسانان

مترجمین: مهندس علی حاجی بابایی - دکتر حسن واحدی - مهندس سید عماد غفوری
ناشر: انتشارات پرتو واقعه با همکاری انتشارات دانش نگار

حروفچینی و صفحه آرای: موسسه بروجردی

لیتوگرافی: آفرینش

چاپ: دهکده

صحافی: گلستان

تیراژ: ۳۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول: بهار ۱۳۸۵

قیمت: ۴۰۰۰ تومان

ISBN : 964-8060-36-3

شابک: ۹۶۴-۸۰۶۰-۳۶-۳

مرکز پخش:

۱- تهران، خیابان انقلاب بین قدس و وصال کوچه اسکو پلاک ۳۲ طبقه سوم شمالی، پخش

نیکخواه: ۶۶۴۱۴۶۱۶-۶۶۴۹۵۴۰۷

۲- تهران، خیابان کارگر جنوبی، خیابان لبافی نژاد، بین اردیبهشت و ۱۲ فروردین، شماره ۱۸۹،

پخش دانش نگار: ۶۶۴۱۶۱۷۶

آدرس سایت: www.nikkhab.ir

فهرست مطالب

فصل ۱: آناتومی بالینی شتر مرغ سانان	۱۳
فصل ۲: تغذیه	۲۹
فصل ۳: بهداشت و کنترل بیماری ها	۷۱
فصل ۴: مقید کردن و نحوه کار با شتر مرغ	۸۳
فصل ۵: مقید کردن و نحوه کار با امو	۹۱
فصل ۶: تولید مثل	۹۹
فصل ۷: مدیریت جوجه کشی شتر مرغ	۱۱۹
ضمیمه ۱-۷: شناسایی مشکلات جوجه کشی تخم شتر مرغ	۱۳۵
فصل ۸: مدیریت جوجه کشی امو	۱۳۷
ضمیمه ۱-۸: استفاده از نمودار سنجش رطوبت در جوجه کشی	۱۴۳
فصل ۹: بیهوشی در شتر مرغ سانان	۱۵۱
فصل ۱۰: موارد جراحی در شتر مرغ سانان	۱۸۱
فصل ۱۱: هماتولوژی و بیوشیمی بالینی در شتر مرغ سانان	۱۹۷
فصل ۱۲: انگل های شتر مرغ سانان	۲۱۵
فصل ۱۳: بیماری های عفونی	۲۳۹
فصل ۱۴: مشکلات تکاملی در شتر مرغ سانان	۲۷۵
فصل ۱۵: درمان شناسی	۲۹۳
فصل ۱۶: راهنمای معاینه و گواهی سلامت شتر مرغ سانان	۳۰۵
ضمیمه ۱-۱۶	۳۱۵

«هو العليم»

مقدمه مترجمین

اگرچه دوست به چیزی نمی‌خرد ما را

به عالمی نفروشیم مویی از سر دوست

آغاز سخن؛ سپاس و ستایش پروردگاری را که معلم اول است و دانای اعظم و هیچ اثری را امکان وجود نیست مگر به اجازت و جود واجبش.

خداوند متعال را شاکریم که به ما توفیق ترجمه این کتاب را پس از فراز و نشیب‌های بسیار عنایت فرمود و توانستیم ثمره آن را تقدیم دانش‌پژوهان و علاقه‌مندان به صنعت نوین پرورش شتر مرغ نماییم.

صنعت پرورش شتر مرغ در کشور به سرعت در حال توسعه و گسترش است و این گسترش سریع نیازمند اطلاعات و دانش فنی به روز و مفید می‌باشد. این صنعت یکی از صنایع سودآور در اکثر کشورهای جهان بوده و علی‌رغم نظر برخی از منتقدان در کشور، به واسطه جمعیت حدود ۷۰ میلیونی ایران و اقبال عمومی مردم از مصرف گوشت قرمز و همچنین وجود بازارهای بین‌المللی جهت ارائه پوست خام و محصولات چرمی، این صنعت در صورت توجه و حمایت مسئولین می‌تواند به یکی از صنایع با سودآوری بالا در کشور تبدیل شود. البته تحقق این امر منوط به رعایت کامل نکات علمی و فنی در امر پرورش جهت استفاده بهینه از ظرفیت‌های بالای این پرنده از جمله ضریب تبدیل پایین، توالد نسل بالا، مقاومت بالا در ابتلا به بیماری‌های واگیردار، قابلیت هضم فیبر بالا و بسیاری از موارد دیگر می‌باشد.

از نقاط قوت و عوامل رشد سریع این صنعت در حدود ۷ سالی که از عمر آن در ایران می‌گذرد می‌توان به قابلیت سازش‌پذیری شتر مرغ به اکثر مناطق ایران، وجود صنایع وابسته و حمایتی در

زمینه دام و طیور در کشور و قابلیت های تولیدی شتر مرغ اشاره کرد. از طرف دیگر نقاط ضعفی در روند این صنعت در ایران وجود دارد که ممکن است در سال های آتی چالش هایی را برای این صنعت به وجود آورد که از مهم ترین این عوامل می توان به قیمت خرید و فروش کاذب شتر مرغ در سطح کشور، به کارگیری شتر مرغ های مولد با ظرفیت ژنتیکی پایین جهت تولید، عدم توجه به نکات علمی و فنی پرورش توسط اکثر مزرعه داران و وجود برخی متخصصان کاذب که متأسفانه علی رقم ادعای خویش و حتی در برخی موارد جمع آوری برخی از اطلاعات به دلیل نداشتن سابقه عملی مفید ضررهای اقتصادی بالایی را به برخی مزارع وارد کرده اند، اشاره نمود.

نیاز روزافزون به تازه ترین منابع و مآخذ علمی و عملی در زمینه پرورش شتر مرغ در کشور و با توجه به این که کتب موجود انتشار یافته کمتر به جنبه های علمی پرداخته اند از سویی، و موانعی که به هر علت از جمله عدم دسترسی و همچنین مشکل زبان خارجی که در راه دستیابی به منابع پیش روی مشتاقان صنعت پرورش شتر مرغ وجود دارد از سوی دیگر؛ ما را بر آن داشت که پس از مشکلات بسیار اقدام به ترجمه یکی از منابع معتبر و قابل استفاده در زمینه مدیریت پرورش، بهداشت، بیماری ها و جراحی در شتر مرغ و سایر شتر مرغ سانان (امو، رئی، کاساوارو و کیوی) نماییم.

این کتاب در ۱۶ فصل تنظیم شده و با به همراه داشتن جداول، تصاویر، اشکال و نمودارها که مطالعه کتاب را تسهیل و در عین حال آموزنده نموده است، مکان ویژه ای را در میان کتب مرجع متشابه به خود اختصاص داده است. در برگرداندن واژه ها و اصطلاحات علمی، حفظ امانت در مفهوم نسبت به متن انگلیسی توأم با رسا بودن و همچنین مأنوس بودن واژه ها با زبان فارسی تا حد امکان مدنظر مترجمین بوده است. در مواردی نیز با توجه به رواج بین المللی بخشی از اصطلاحات و عدم امکان دست یابی به معادلی شیوا و رسا، اصطلاحات مزبور بدون تغییر آورده شده است.

تلاش مترجمین ارایه کتابی مفید، قابل استفاده و تا حد امکان بدون خدشه و کاملاً مطابق با متن اصلی بوده است و امید آن داریم که بدین وسیله گامی در جهت ارتقاء سطح علمی پرورش دهندگان، دانشجویان، محققین و پژوهشگران کشورمان برداشته باشیم و بدین منظور نیازمند هرگونه پیشنهاد، انتقاد، راهنمایی و اصلاحات از سوی اساتید فن و خوانندگان گرامی می باشیم. در پایان این مقدمه، لازم می دانم از کلبه کسانی که در تحقق این اثر ما را در مراحل مختلف یاری نمودند، تشکر و قدردانی نمایم.

مهندس علی حاجی بابایی - دکتر حسن واحدی

hajib@ut.ac.ir

پیشگفتار

این کتاب حاصل علم و تجربه دامپزشکان شترمرغ‌سانان و پرورش‌دهندگان موفق این پرندگان است. با وجودی که از پرورش تجاری شترمرغ در جنوب آفریقا بیش از یک قرن می‌گذرد، تحقیقات علمی سازمان یافته و نیز مطالعات کلینیکی عملی در این زمینه از دهه ۱۹۸۰ شروع شده است. این صنعت در گذار از مرحله تکثیر و پراکندگی در اوایل رشد و توسعه خود هم‌اکنون به صنعتی متکی بر تولید محصولات نهایی مزارع تبدیل شده است.

این کتاب حاوی آخرین اطلاعات در زمینه پرورش و بیماری‌های شترمرغ‌سانان است و می‌تواند به نحو بسیار مطلوبی کارگشای مسایل و مشکلات پرورش‌دهندگان باشد. با به کارگیری این اطلاعات می‌توان صرفه اقتصادی مزارع پرورشی را افزایش داد. البته در بعضی مواقع حل مسایل و مشکلات مزارع بسیار پیچیده است. برخی بیماری‌ها و نیز مشکلات حاصل از تداخل عوامل محیطی و متابولیک مسایل بسیار حادی را در مزارع ایجاد می‌کنند که باید از آن‌ها پیشگیری کرد.

اگرچه فصول مختلف این کتاب مسایل تغذیه‌ای، مدیریتی و بیماری‌ها را به طور مجزا بررسی کرده است، باید دانست که معمولاً مشکلات موجود در مزارع حاصل تأثیر عوامل مختلفی نظیر تغذیه، مدیریت، بیماری‌ها، محیط و ژنتیک می‌باشد. در ارزیابی مشکلات مزارع باید به میزان تأثیر هریک از عوامل فوق پی برد و از این طریق با کمک علم، تجربه، تجزیه و تحلیل مسایل و نیز مشاهدات دقیق به استراتژی اصلاحی درستی رسید و در پی آن به یک راه حل مقرون به صرفه از نظر اقتصادی دست یافت. بسیاری از اصول علمی اشاره شده در این کتاب، با یک سری تغییرات، از صنعت پرورش طیور اقتباس شده‌اند، چراکه این صنعت در توسعه کمی و کیفی خود تاکنون موفق بوده و توانسته نیازهای جمعیت روزافزون انسان به گوشت و تخم مرغ را مرتفع سازد.

نویسندگان این کتاب اطمینان دارند که با به کارگیری مطالب آن توسط پرورش‌دهندگان شترمرغ و سایر شترمرغ‌سانان تولید و سودآوری مزارع آنان به نحو چشم‌گیری افزایش خواهد

یافت. امیدواریم با پیشرفت بیشتر در تحقیقات پایه و بالینی در زمینه بیماری‌ها و مدیریت پرورش
شتر مرغ‌سانان حاصل این تحقیقات در ویرایش‌های بعدی این کتاب استفاده شود. نویسندگان کتاب
حاضر از تلاش‌های بسی‌دریغ Michael L.، Harry M. Cowgill، Gail Lungaro
Joshua R. Pinkston و Jenise A. Coyne، Kristine J. Raab، Broussard در کمک به
تألیف این مجموعه تقدیر می‌نمایند. لازم به ذکر است که پیشنهادات و نظرات خوانندگان محترم
به‌طور قطع در ویرایش‌های بعدی این اثر لحاظ خواهد شد.

www.ketab.ir

مقدمه مؤلفین

در اواخر دهه ۱۹۸۰ تعدادی از سرمایه‌گذاران آمریکایی به اهمیت گوشت شتر مرغ، امو و رنی به عنوان یک گوشت فرمز کم‌چربی پی بردند. پرورش شتر مرغ اهلی در آن زمان به منطقه کلین کارو در آفریقای جنوبی که پرتراکم‌ترین منطقه جهان از نظر پرورش شتر مرغ است محدود می‌شد. امو تنها در مناطق محدودی از استرالیا یافت می‌شد و پرورش رنی در آمریکای جنوبی به دلیل برنامه‌های حمایت از حیات وحش رونق خود را از دست داده بود.

اینجانب به عنوان سردبیر نشریه «اخبار شتر مرغ» Ostrich News از نزدیک ناظر روند پیشرفت این صنعت در طی دهه ۱۹۸۰ بودم. در طول این دهه صنعت پرورش شتر مرغ‌سانان در ایالات متحده، کانادا، مکزیک و سایر کشورهای جهان توسعه یافت. امروزه در تمام ایالات آمریکا انواع شتر مرغ‌سانان با موفقیت پرورش داده می‌شوند.

در ابتدا پرورش این پرندگان در تعداد محدود صورت می‌گرفت ولی بعدها تعداد آن‌ها در سراسر ایالات متحده به شدت افزایش پیدا کرد. با سعی و کوشش فراوان مزرعه‌داران امروزه گوشت تمام انواع شتر مرغ‌سانان تجارتی به وفور در بازار یافت می‌شود.

در همان ابتدای توسعه صنعت، پرورش‌دهندگان شتر مرغ‌سانان به اهمیت اقتصادی پوست این پرندگان پی بردند. روغن حاصل از چربی اموها نیز در صنایع تولید مواد آرایشی کاربرد دارد. با توسعه صنعت پرورش شتر مرغ‌سانان، افراد زیادی به سرمایه‌گذاری در بخش‌های تولیدی و خدماتی این صنعت روی آوردند.

لازم به ذکر است که هر سه گونه شتر مرغ‌سانان یعنی شتر مرغ، امو و رنی توانایی تطابق با شرایط اقلیمی متنوع حاکم بر ایالت‌های مختلف آمریکا را دارند.

امروزه تولیدکنندگان اعتقاد پیدا کرده‌اند که اعمال روش‌های مدیریتی صحیح، مراقبت‌های بهداشتی، تغذیه مناسب و تولید مثل موفق پرندگان تأثیر بسزایی در شکوفایی این صنعت دارد. تمامی تولیدکنندگان، متخصصین تغذیه، متخصصین ژنتیک و دامپزشکان باید در راه افزایش

راندمان تولید این پرنده‌ها با یکدیگر همکاری نزدیک داشته باشند تا بتوانند در راه رشد و اعتلای این صنعت گام بردارند.

امید است کتاب حاضر، گام مثبتی در راه رشد و توسعه صنعت پرورش شتر مرغ و سایر شتر مرغ‌سانان باشد. این کتاب حاصل تلاش ۱۷ تن از مؤلفین برجسته در زمینه پرورش و بیماری‌های شتر مرغ است و می‌تواند به نحو بسیار مؤثری کارگشای مسایل و مشکلات پرورش دهندگان باشد.

www.ketab.ir